

Boj proti korupci

Britové zavádějí protikorupční zákon, dopad bude mít i na firmy v Česku

CO PŘINESE BRIBERY ACT? Vyloučení z veřejných zakázek ve státech EU nebo vysoké pokuty hrozí nejen britským společnostem, ale i cizím firmám, které se dopustily korupce kdekoli po světě. Stačí k tomu, že splňují jedinou podmínku: mají nebo měly cokoliv do činění s Velkou Británií.

Tomáš Hülle
tomas.hulle@economia.cz

Revoluce na poli protikorupčních opatření, říká jeden. Zákon, který u nás nic faktického nezmění, tvrdí druzí. Na jednom se však shodnou. Nový britský zákon proti korupci, známý také jako Bribery Act, který po více než deseti letech čekání vejde na začátku července v účinnost, vrací bývalé koloniální velmoci možnost ovlivňovat doslova celý svět. Důvod? Nový zákon se vztahuje prakticky na všechny společnosti, jejichž byznys má cokoliv dočinění s Velkou Británií.

Každému jiným metrem

Hlavní dopad na české prostředí je nasnadě. Očekává se, že zesílí tlaky vyvíjené na dceřiné společnosti, jejichž matky sídlí ve Velké Británii. Některé z těchto společností oslovených HN už chystají preventivní opatření. Například Tesco Stores ČR změnilo vnitřní předpisy. „Změny jsme již zavedli. Máme zavedené kontrolní mechanismy, včetně dotazování dodavatelů. Zavedení jednotného etického kodexu pro celou firmu je rozhodnutím nejvyššího vedení, se kterým se plně ztotožňujeme,“ řekl Vesselin Barliev, šéf oddělení korporátních záležitostí Tesco. Podobně hovoří i zástupci dalších firem, kterých se zákon týká, třeba Vodafone ČR nebo Astra Zeneca. „Implementaci zavádíme na přání Vodafone Group, která stejná opatření zavádí v souladu s novou legislativou i v ostatních zemích,“ popisuje Miroslav Čepický, tiskový mluvčí Vodafone ČR.

Naopak žádné změny se prý nechystají v Telefónica ČR. Společnost T-Mobile ČR také neplánuje zavádění nových opatření, protože se již v dnešní době přizpůsobuje protikorupčním opatřením v Německu a americkému protikorupčnímu zákonu.

Důvodem rozsáhlých diskusí a obav je fakt, že zákon definuje nový trestný čin – takzvané selhání obchodní společnosti při prevenci úplatkářství. Na základě tohoto ustanovení budou jednotlivé společnosti odpovědné i za jednání dalších subjektů. Zákon je nazývá „přidruže-

nou osobou“, zde se však nabízí několik výkladů. „Může jí být například zaměstnanec společnosti, zmocněnec nebo dceřiná společnost,“ říká Ladislav Smejkal, advokát White & Case.

Podle Richarda Robinsona, ředitele Britské obchodní komory v Česku, by se navíc mohla nová úprava týkat i společností, které budou v Británii na kapitálovém trhu hledat finanční prostředky, nebo v případě dodavatelů, již pocházejí z Velké Británie. Obecně proto odborníci doporučují zavést preventivní mechanismy. V případě problému britský Úřad pro odhalování závažného podvodného jednání (Serious Fraud Office) bude přihlížet k velikosti, sektoru nebo lokalitě společnosti. Větší nároky tak mohou být v praxi kladeny na koncerny typu Škoda Auto ČR než na regionální společnosti, které mají dodavatele ve Velké Británii.

Hrozí i vyloučení z všech zakázek v EU

Britské společnosti budou muset také zpřísnit své postupy, protože nově budou zodpovídat i za situace, kdy se bude uplácet v jejich prospěch kdekoli v zahraničí, například tedy také v Česku. Očekává se proto, že v blízké době začnou nutit své dceřiné společnosti k tomu, aby zaváděly pravidla a postupy, jak se korupci vyhnout. „Mezi pravidla a principy lze řadit například etické kodexy, různé interní předpisy, ale i zavedení linky ochrany zájmů nebo seznam darů,“ vypočítává některá z opatření, která bude možné zavádět, Jan Juroška, advokát Kinstellar.

Ještě komplexnější návod nabízejí instrukce k zákonu vydané britským ministrem spravedlnosti Kennethem Clarkem na konci března tohoto roku. Ty jsou založeny na šesti základních principech, které by měly společnosti dodržovat. Instrukce jsou ale nezávazné a slouží spíše pro inspiraci při nastavování vnitřních procesů společnosti. Každopádně je nelze považovat za návod, z něhož vyplývá, jak se může podnikatel zbavit odpovědnosti.

Nad dodržováním zákona bude dohlížet britský Úřad pro odhalování závažných podvodů (Serious Fraud Office, SFO). O jeho akceschopnosti však někteří kritici pochybují. Jak popisuje Pav Younis, partner Weinfeld Legal, úřad právě podstupuje krácení financování a snižování počtu zaměstnanců. „Někteří tak odhadují, že bude schopen provést pouze jedno až dvě šetření za rok. Je proto vysoce pravděpodobné, že po určitý

Britové proti korupci

Nejznámější případy, které Britové v posledních letech vyšetřili

M W Kellog (2011)

Pokuta 7 milionů liber. Mateřská společnost vyplatila dividendy, které získala z příjmů z kontraktů získaných korupcí v Nigérii.

BAE Systems Plc. (2010)

Odškodnění 29,28 milionu; pokuta 500 tisíc. SFO shledal nedostatky v účetnictví v kontraktech na radar v Tanzanii. BAE Systems byly vyšetřovány v souvislosti s korupcím politiků a úředníků mj. i v Česku.

Julian Messent (2010)

Odškodnění 100 tisíc; odnětí svobody 21 měsíců. Bývalý šéf pojišťovací společnosti PWS zasílal úplatky kostarickým úředníkům, díky nimž získával kontrakty od státem vlastněné pojišťovny.

Robert Dougall (2010)

12 měsíců vězení. Bývalý viceprezident zdravotnického koncernu De Puy International vyplácel úplatky zdravotníkům v Řecku.

Innospec Limited (2010)

Uzavřeno narovnání; pokuta cca 25 mil. dolarů. Firma uplácěla úředníky v Indonésii pro zajištění většího prodeje příměsí do paliva.

ZDROJE: Guardian, SFO, White & Case

čas budou jeho terčem spíše britské společnosti než zahraniční,“ říká Younis, podle něhož neexistují žádné důvody se domnívat, že kvůli novým pravomocím uděleným zákonem budou uvolněny nějaké finance navíc pro účely šetření.

Vyšetřování může být zahájeno i po letech

Odlisný názor má však šéf Britské obchodní komory v Česku. „Důležité je uvědomit si, že Úřad bude chtít v prvních letech vyhmátnout několik výstražných případů. Je také nepochybně rozhodnut prokázat, že zákon skutečně funguje. Pokud bude některý z těchto případů ve střední a východní Evropě, tak bude mít zákon přímý účinek na trh v Česku velmi rychle,“ říká Robinson. To ostatně potvrdil také Richard Alderman, ředitel SFO, který na konci minulého roku řekl, že možnost stíhání nebritských společností za jednání mimo území Velké Británie považuje za nevyhnutelné.

Jak také zdůrazňuje Robinson, po dobu starého protikorupčního zákona, který má Bribery Act zanedlouho nahradit, Úřad měl doposud kapacitu šetření pouze omezeného množství skutečně velkých případů, spíše se proto soustředil na šetření těch menších. Zajímavé nicméně je, že bude možné stíhat společnosti i po několika letech. Jediné omezení potom vidí Robinson v omezené dostupnosti důkazů.

A jaké hrozí za porušení zákona sankce? Pokud podnikatel nedodrží pravidla fair play, hrozí mu pokuta v neomezené výši, trest odnětí svobody až na 10 let nebo vyloučení z veřejných zakázek nejenom ve Velké Británii, ale podle podkladů britské obchodní komory i v celé Evropské unii.

Zajímavé je ale přitom srovnání se zahraničím, zejména s platným americkým zákonem proti korupci. Britský má být podle komentátorů ještě přísnější – například proto, že řeší i takzvané všimné, tj. motivující poplatky, které umožňují provedení něčeho, co by byl například úředník i tak povinen udělat. Poplatek ale v praxi zejména motivuje úředníka k okamžitému postupu. Jako další velký rozdíl právníci uvádějí třeba i to, že britský zákon dopadá i na korupci mezi společnostmi a nevztahuje se jen na úředníky státu, na něž dopadá americký zákon. Kromě Velké Británie se v tuto chvíli podobné zákony připravují i v dalších zemích. Brzy by se jich měli dočkat například v Indii nebo Číně.

Anketa

Jaké budou podle vás hlavní dopady britského Bribery Act na český trh?

Vesselin Barliev
VEDOUČÍ ODDĚLENÍ
KORPORÁTNÍCH
ZÁLEŽITOSTÍ
TESCO STORES ČR

Nedomnívám se, že britský zákon o korupci může mít

přímý vliv na podnikatelské prostředí v České republice. Mnohem důležitější je podle mého názoru diskuse, kterou tento zákon rozpoutává a která může vést ke konkrétním změnám jak v legislativní rovině, tak především ve vnímání korupčního jednání.

Miroslav Dubovský
PARTNER
HOGAN LOVELLS

Zákon se vedle britských občanů a společností vztahuje i na veškeré zahraniční společnosti podnikající

na britském trhu. Česká společnost podnikající na britském trhu tak může být podle britského zákona souzena, i když k úplatku dojde jinde než na britské půdě. Nadnárodní společnosti posílí svá interní protikorupční pravidla a budou bedlivě sledovat jejich dodržování i v zahraničních pobočkách. To samé by měly učinit i české firmy podnikající na britském trhu.

Karel Janeček
ZŘIZOVATEL
NADAČNÍHO FONDU
BOJE PROTI KORUPCI

Bribery Act je významné protikorupční opatření, které dokládá

vyspělost britské demokracie. Britská vláda je ochotna podstoupit jisté riziko znevýhodnění pozice britských firem v zemích, kde je korupce normou. Tento zákon považují za velký příspěvek Británie světové kultuře a morálním hodnotám. Pro naši zemi je tento zákon velmi hodnotný v boji proti korupci, kdy se vytváří další tlak byznysu proti korupčním mafím u nás.

Richard Robinson
GENERÁLNÍ ŘEDITEL
BRITSKÉ OBCHODNÍ
KOMORY V ČR

Zákon může mít dopad na mnoho firem v Česku, protože má

exterritoriální účinky. Každá společnost spadající pod působnost tohoto zákona by měla v první řadě provést analýzu možných rizik a poté přijmout potřebné kroky, jako například zavedení vhodných protikorupčních opatření a postupů k jejich účinné aplikaci. Tyto postupy budou jedinou obranou v případě obvinění z trestného činu „nedostatečné protikorupční prevence“.

★ Sloupek

Tomáš Hülle

tomas.hulle@economia.cz

Souběh funkcí: firmám nepomůže ani novela zákona

Ministerstvo spravedlnosti na začátku týdne přišlo s originálním řešením situace okolo existujících souběhů funkcí ve společnostech. Původně problém vznikl v důsledku rozhodnutí řady soudů, včetně Nejvyššího soudu, podle kterých ve společnostech nemůže jedna osoba současně působit jako vrcholový manažer (zaměstnanec) a statutární orgán. Tento souběh však existoval a existuje u mnoha společností, takže rozhodnutí vyvolala obrovský rozruch.

Ministerstvo se teď snaží dodržet své slovo z února, kdy se zavázalo, že najde řešení. Ale jeho návrh novely obchodního zákoníku jej určitě nevyřeší. Každý schopný právník se totiž znovu může opírat o rozhodnutí Nejvyššího soudu a tr-

vat na neplatnost jednoho ze souběžných vztahů. Pokud se tak chtějí společnosti proti neplatnosti smluv pojistit, nezbývá jim než smlouvy změnit a problematické vztahy uzavřít znovu.

Neplatnost jedné ze souběžných funkcí se týká existujících smluv, ale i nově uzavíraných. Přesněji se nových smluv týká až do doby, než nový zákon navrhovaný ministerstvem vstoupí v účinnost. A to dříve než na začátku příštího roku nebude.

Soudy tak zatím v zásadě – vzhledem ke kontinuitě rozhodování – nemají jinou možnost než opět jít do souběžných vztahů prohlásit za neplatný. I když by si ministerstvo nejspíš změnu postoje soudů přálo, donutit je k tomu nemůže.

I když by si ministerstvo změnu postoje soudů nejspíš přálo, donutit je k tomu nemůže.

Náměstek ministra spravedlnosti František Korběl měl v pondělí pravdu: zákon souběhy funkcí výslovně nezakazoval, ale zcela o nich mlčel. Zákon se pro již existující souběhy novelou nezmění. Za této situace tedy soudy dovodily, že souběh možný není.

Jestliže soudy dříve zákon jednoznačně vykládaly, musí v současnosti rozhodovat ve všech případech stejně jako v minulosti. Pokud by nyní začaly rozhodovat jinak, jednalo by se o podobnou situaci, jako když někdo něco slíbí, a potom bez jakéhokoliv důvodu svůj postoj změni.

To by se však v právním státě stávat nemělo, i když by si to přálo ministerstvo, podnikatelé nebo celá veřejnost.